

Universitätsbibliothek Wuppertal

Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus Grammatico-Criticus Et Archæologicus

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Caput octavum. De verbo activo regulari

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1559)

Temp. futur. | ¹ SIGAN, ero. | SIGAIMA.
 | ² SIGAIS. | SIGAIΦ.
 | SIGAI. | SIGAINA.

Temp. fut. | VAIKΦAN. | VAIKΦAIMA.
 | VAIKΦAIS. | VAIKΦIΦ.
 | VAIKΦAI. | VAIKΦAINA.

XVII. Modus imperativus.

SIGAIS, sis, esto. | SIGAIMA, simus.
 | SIGAIΦ.
³ SIGAI, sit, esto. | SIGAINA.

Modus imperativus.
 VAIKΦAIS, sis, esto, | VAIKΦAIMA.
 factus. | VAIKΦIΦ.
 VAIKΦAI. | VAIKΦAINA.

XVIII. Modus optativus, potent. subjunctivus.

Temp. præf. | SIGAN, sim. | SIGAIMA.
 | SIGAIS. | SIGAIΦ.
 | ⁴ SIGAI. | SIGAINA.

Modus optativus, potentialis, subjunctivus.
 Temp. præf. | VAIKΦAN. | VAIKΦAIMA.
 | VAIKΦAIS. | VAIKΦIΦ.
 | VAIKΦAI. | VAIKΦAINA.

Temp. præf. | VESGAN, effem. | VESEIMA.
 | VESEIS. | VESEIΦ.
 | ⁶ VESEI. | VESEINA.

Temp. pr. | VAIKΦAN. | VAIKΦEIMA.
 | VAIKΦEIS. | VAIKΦEIΦ.
 | ⁷ VAIKΦEI. | VAIKΦEINA.

Modus infinitivus.

Absolutus: VISAN, & SIGAN, esse.
 XIX. Cum præpositione: AN VISAN, ad
 existendum.

Modus infinitivus.
 Absolutus: ⁸ VAIKΦAN, fieri, esse.
 Cum præpositione: AN VAIKΦAN,
 ad existendum.

Participium.

VISANDS, existens, cum sim, &c.
 Græce, ὄν, ἔσθ, ὄν. quod Italico sermo-
 ne dicitur essendo.

Participium.

VAIKΦANS, γινόμενος. VAIKΦA-
 NA, γινόμενη. VAIKΦAN (emphaticè
 VAIKΦANX) γινόμενος.

CAPUT OCTAVUM.

De verbo activo regulari.

I. **V**erbum activum est personale, vel impersonale; personale autem est regulare, vel irregulare.

Paradigma verbi activi regularis LUFIAN, amare.

	Numerus singularis.	Numerus pluralis.
Temp. præf. & fut.	Ic lufize, amo. Du lufart, ert, fert. he lufað, eð, fð.	pe lufiað, amamus. ze lufiað. he lufiað.

Terminatio tertiæ sing. ð aliquando, euphoniæ gratiâ, vertitur in τ: ut arizt resurget. Matth. xv, 19. Cum infinitivus exit in AN purum, personæ plurales desinunt in iað: ut, hingriað, pyriað, holiað, &c. Quod si exeat in eon, tum formantur in eoð: ut, zereonð, à zereon. Cum verò consonans præcedit AN, exeunt in að: ut, ðýrrtaþ, perað, ælað, bibbað, &c. **U** ante AN in formandis temporibus liquefcit plerumque in h: ut in pæhð, trutinat, à pægan. Notandum autem hic est desinentia in ðan vel tan in infinitivo, formare tertiã singularem præsentis in ð abjiciendo AN. D autem, maximè in ðan desinentibus, mutatur sæpe in τ. Aliter: Communis terminatio tertiæ singularis in að, eð, ð, in desinentibus in infinitivo in ðan, mutatur in τ. sic pedan, pascere, nutrire, facit pet, pascit: ut, eoper heorenlico pader hiz pet, Matth. vi, 26. Sic rcrýðan, vestire, format rcrýt, vestit: zif æcerey peod God rpa rcrýt. eala ze zehpæber zelean þam mycle ma he rcrýt eop, Matth. vi, 30. Sic biban, rogare,

¹ SIGAN &c. formata videntur ab infinitivo SIGAN, quod corruptè extat in Francico Siin, tametsi non occurrat in Ulpbilana versione. ² Pro SIGAIS occurrat SINDA, Luc. v, 10. ³ Luc. xx, 16, & SIG, Matth. v, 37. ⁴ Pro SIGAI legitur SIGAI, Luc. viii, 25. & SIGAN, Luc. xiv, 31. ⁵ Pro VESEIS, occurrat VEISEIS: ⁶ Pro VESEI, legitur VEISI: ⁷ Pro VAIKΦEI, legitur VAIKΦI: ⁸ VAIKΦAN ERN- MIST, γινόμενος, Marc. x, 44. K 2 forma

format bit: ut, ælc þara þe bit he onfehþ. & gif hiſ ſunu hine bit blaſeþ, *Matth. vii, 7, 8.* Sic gylþan, *soluere*, format gylt: ut, eoþer laþeop ne gylt he gefol, *Matth. xvii, 24.* Sic foþlætān, *dimittere*, facit foþlæt; & gefeoden, *copulare, conjungere*, gefeot: ut, foþham fe man foþlæt fæþer 7 moþer. 7 hine to hiſ piſe gefeot, *Matth. xix, 5.* Sic quoque pealdan, *regere*, format pealt & pelt; gefreþan, *percipere*, gefret. porro notandum eſt tres perſonas pluralis numeri ſæpiſſime terminari, ut prima ſingularis, quando pronomina iis poſtpomuntur: ut, Nellen ge eopnoſtlice beon ymbhýdige þur cpeþende. hpæt ete þe, oððe hpæt þrince þe. oððe mid hþam beo þe oueþþrogenne, *nolite uero eſſe ſolliciti, dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur?* *Matth. vi, 31.* Hu fleo ge fþam helleþome, *quomodo fugietis à iudicio gehennæ?* Ne beo ge na hogiende ymb þa moþgenlican neode, *nolite ſolliciti eſſe in craſtinum.* Ne ga ge, *non intrabitis.* Hu mæge þe þæne pæþ cunnan, *quomodo poſſumus uiam ſcire?* Huæþer pille ge þ ic eoþ aþiþe Baraban. oððe þone hælend, *quem uultis dimittam uobis Barabban, an Jeſum?* Hpæt do þe, *quid faciemus?* Sic etiam poſtpoſito pronomine dualis numeri: ut, mæge gyt þrinca þone calic, *potestis ne bibere calicem?* Hpæt pille gyt þ ic inc do, *quid uultis, ut faciam uobis?* Regula hæc clariuſ eluceſcet, ſi primum exemplum, *Matth. vi, 31,* conferatur cum loco parallelo, *Luc. xii, 22, 29,* ubi pronomen præcedit uerbum: ut, ne beo ge ymbhýdige hpæt ge etan, oððe þrincon. Generalis autem non eſt regula, quamuis maxima ex parte obtinet: ut, hu þincþ eoþ, *Matth. xxi, 28.* Sic in dialecto *Dano-Saxonica* aþe ge, & aþon ge, *eſtis*: ut, oþ gefeþo huæt gemende aþoge, *de uſtimento quid ſolliciti eſtis?* eadige aþon ge miþ þý yþel hio gecuoþar iuh, *beati eſtis, cum maledixerint uobis.* Valet etiam hæc regula in aliis temporibus, & modis: ut, ne pæþþe ge, *nonne legiſtis?* pro pæþþon ge, *Matth. xxii, 31.* Sic in cod. evang. interl. *Cott.* ne leopnabe ge, *nonne didiciſtis?* pro leopnæþon: hpæt fmeþþe ge be þeþe, *Marc. ix, 33.*

Denique notandum perſonas plurales præſentis, ſive futuri temporis, terminari nonnunquam in en, on, un: ut, ge ne cunnon halige gefritu *neſcitis ſacras ſcripturas*, *Matth. xxii, 29.* in cod. interl. *Cott.* ge nuuton: ge pitun þ fumer þ geþende, *ſcitis, quod prope eſt aſtas*, *Matth. xxiv, 32.* legitur autem, pitaþ þ gif fe hipeþer calþon piſte on hþilceþe tibe fe þeoþ toþeapþ þeþe. in cod. *Cott.* ge putar: Sic: ge nýton on hþýlceþe tibe eoþer hlaþonþ cumān þile. v. 42.

Præt. imp.	Ic luþobe, eþe, <i>amabam.</i>	þe luþodon, <i>amabamus.</i>
	þu luþoberþ, <i>amabas.</i>	ge luþodon, <i>amabatis.</i>
	he luþobe, <i>amabat.</i>	hi luþodon, <i>amabant.</i>

Verba habentia p. l. m. n. p. r. t. ante terminationem infinitivi, ſæpè contrahunt ſua præterita: ut, aþræþan, gefretþnan, quæ faciunt aþræþe, gefretþnde. Eadem ſynæreſis accidit participiis præteriti temporis. Unum eſt præteritum, nempe ic pat, à pitan, *ſcire*, quod præſentis ſignificationem habet: ut, ic pat, *ſcio*, þu part ſcis: þu part þ ic þe luþige, *tu ſcis, quod amo te*, *Joh. xxi, 15, 16.* Part autem per contractionem, & tranſpoſitionem euphonicam fit à paterþ, hoc modo: paterþ, partþ, part. Notandum etiam eſt tempus imperfectum non raro *Cimbriæ* formari ope uerbi auxiliariis pæþ, ut, he pæþ bobienþe goþþel þær piþer, *prædicabat euangelium regni.* he pæþ hælende ælc able ſanabat omnem languorem. Sic in cod. *Cott.* hia pophte þ hia pæþ þýþcende, *operata eſt*, *Matth. xxvi, 10.* Gefýlgeb vel fýlgenþe pæþ, *ſequatur*, verſ. 58. cum multis aliis.

II. Perfectum, & pluſquam perfectum ſe habent, ut imperfectum. Formantur etiam per participium præteriti temporis & hæbbe, vel hæþon, quorum illud eſt præſens indicatiui, hoc præteritum auxiliariis uerbi hæbban, *habere*. Formatio r̄ hæbbe.

Ic hæbbe.	þe hæbbaþ.
þu hæbberþ.	ge hæbbaþ.
hi hebbbaþ.	hi hæbbaþ.

Pro hæbbe, occurrit haþa, & haue. pro hæbberþ; haþart & hauþt. pro hæbbaþ; haþaþ & haueþ. pro hæbbaþ plur. haþan, & hauen. Et nota quod noſtrum *habere* deducitur ab hæbbe, haþa, vel haue.

Exempla formandi tempus præteritum per auxiliare hæbbe, & participium præteriti temporis: þu me þar pace þe habbaþ gefrahnod, *partem huius narrationis tractauimus.* ic heþ gefet hæbbe, *hic poſui.* ic haue gefeopþ, *audiui.* ſpa ge hit fþræcne hauen, *sicut locuti eſtis.* foþlice þela ic hæbbe gefeoleþ to dæg, *multa quidem paſſa ſum hodiè*, *Matth. xxvii, 19.* We God haþað gehæfþeþ be þam healþe, *Deus me collo ſtrictum uinxit*, *Cædm. ix, 24.* Nu ic mineþ þeodener haþa hýlþo foþþoþht:

Num. ſing.

Num. plur.

Ic hæþon.	þe hæþon.
þu hæþoberþ.	ge hæþon.
he hæþon.	hi hæþon.

Pro hæþon legitur heaþon; & hæbban, in *Gibſoni chronico Saxonico*, anno *DCCCLXXI.*

In ſecundâ perſonâ non tantum ſæpe occurrit contractio, ſed metathetiſ: ſic pro pæþberþ, occurrit pæþerþ; & pro peltþt, occurrit ſæpe peltþ, *Boethius Alſred. p. 77, 78.* Exempla

Exempla formandi tempus plusquam perfectum per auxiliare hæfob (*Anglicè hæd*) & perfectum præteriti temporis: Ða hīz hæfob hýpa loffrang zezunzenne, *postquam hymnum suum cantassent*, Matth. xxvi, 30. Ðu hīz bpeþpe heafþon ppoht an mýnrtpe, *ut fratres ejus monasterium condidissent*. 7 þep hi hit heafþon zezpeod, *illudque immune constituisent*, Spelm. concil. p. 164. he onzgeat ðat he þa þeode to Lpirtet zeleapan zecýrþeb hæfþe, *comperit, quod gentem ad Christi fidem convertisset*, Bed. H. E. p. 223.

III. Futurum formatur ut præsens: Matth. 1, 21, 7itoblice heo cenþ yunu. 7 þu nemrē hīz naman Hælend. Ðe þoflice folc hal zedeþ þram hīpa ynnum, *pariet autem filium, & vocabis nomen ejus Jesum; ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum*. Vide etiam Marc. xvi, 17, 18. Luc. 1, 13, 14, 15, 16, 17, 32, 33, 34. Ðu narþ nu hræt ic ðo, ac þu þarþ 7yððan, *quod ego facio, tu nescis modò; scies autem postea*, Joh. xiii, 7. Formatur etiam futurum per auxiliare 7ceal, (unde nostrum *shall*, *Belgicum sullen*, *Germanicum sollen*.) quod est præsens indicativi, verbi 7ceolban, *debere*, uti constat ex Luc. xvi, 5. & sic declinatur:

Ic 7ceal, <i>debeo.</i>	pe 7ceolon, un, an, <i>debemus.</i>
Ðu 7cealt, <i>debes.</i>	7e 7ceolon, <i>debetis.</i>
he 7ceal, <i>debet.</i>	hi 7ceolon, <i>debent.</i>

Exempla formandi futurum indicativi, per auxiliare 7ceal: þeah þe ic 7ceal ealle pucan 7æp. tan, *quamvis integram septimanam jejunavero, vel jejunaturus sim*. Mæden 7ceal zezacnian, *virgo concipiet, vel conceptura est*. eart þu þe to cumenne eart oððe pe oþreþ 7ceolan abidan, *an tu is, qui venturus es, an alium expectabimus?* 7ceal ic hon eopeþne cyningz, *regem vestrum crucifigam?* Joh. xix, 15. Sic in chartâ Hen. iii. Ðat loander folc on upe Kýnricce hebbeð idon. 7 7chullen ðon, *quod populus regni nostri fecerint, vel facturi sint*. Formatur etiam per pille, præsens indicativi verbi pillan, *velle*: ut, ic pille lufian, *amabo, vel amaturus sum*. ic pille to ðæg on þinum hýpe punian, *hodie in domo tuâ manebo, vel mansurus sum*. Notandum autem hic est auxiliaria 7ceal, & pille, sæpe legi cum elleipfi verbi principalis, quod significare facit in futuro tempore: ut, in rubricis evangeliorum: Ðiz zoppel 7ceal on Anþræap mæppe-ðæg, *subintellige, beon zezaden, hoc evangelium debet legi, vel legendum est, in festo sancti Andreae*. Sic in Cædm. xviii, 12, hie to helle 7culon on þone 7peartan 7iþ, *ad infernum proficiscetur nigrum illum carcerem, i. e. 7culon þapan, vel istiusmodi*. 7oþþy 7z betere þæt 7eoh þætte næpne loþan ne mæg. þonne þæt þe mæg 7 7ceall, *quamobrem divitiæ illæ, quæ perdi non possunt, præstantiores eis sunt, quæ perdi possunt, & perituri certo sunt*, Boeth. p. 21. heþ ic pille nu 7tanþan. nelle ic nu næpne hionon, *hic manebo, non hinc facessam*. p. 104.

Futuri formati per pille non extat exemplum in literaturâ Gothicâ, utpote quod videtur Anglo-Saxonibus peculiare: sed futurum per 7ceal formatum, manifestè sumitur à cognatâ phrasi, quâ Gothi futuri temporis adjacentiam, vel rei alicujus futuræ necessitatem, sive naturalem, sive moralem, significant: ut, Luc. xvii, 25, *ðei wōtō þōwā þuðein*, SKALL MĀNĀΓMI 7NĀĀN. Luc. xix, 5, *cu þō oīkþ sou ðei me mēnai*, ANÐ ΓΑΡΔΑ ΨΕΙΝΑΜΜΑ SKALL İK 7I-SĀN. Joh. xix, 7, *κρῆτόν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν*, BI 7AMMA 7ITZĀĀ 7NNSĀKĀMMĀ SKALL ΓΑΣΨΙΛΤĀN. *ὁ γὰρ υἱὸς τῆ ἀνθρώπων μίλει παροδιδόσαι*, SNNNS MĀNS SKNĀDS İST ATRIBĀN. *ὁ μίλων ἔρχεται*, SĀEI SKNĀĀĀ 7IMĀN. *τί ἄρα τὸ πικρὸν πῦρ ἔσται*, OĀ SKNĀI 7ĀĀĀ BĀKN 7ĀIK7ĀN. *πῆ ὀτρῶ μίλει παροδιδόσαι*, OĀĀKE SĀ SKNĀLI ΓΑΓΓĀN, *αὐτὸς ἔσται Ἡλίας ὁ μίλων ἔρχεται*, SĀ İST HEĀIĀS SĀEI SKNĀĀĀ 7I-MĀN, *hic est Elias qui venturus est*. Lector his non contentus adeat Gothicum glossarium Junii in SKĀĀ, & SKNĀĀ. ubi plura poterit exempla reperire.

Modus imperativus.

IV.	Lufa Ðu, <i>ama, ama-</i>	lufion pe, <i>amemus.</i>
	to tu.	2 lufige ze, <i>ametis.</i>
	lufige he, <i>amet ille.</i>	lufion hi, <i>ament.</i>

Multa sunt anomala secundæ personæ, quæ desinunt in consonantem: ut, alýf, *libera*. 7æc, *doce*. 7ozpiz, *condona*. apupp, *abjice*. aceopp, *abscinde*. læt, *relinque*. cum, *veni*. bpinz, *adfer*. Et in e, ut, 7yle, *da*. bide, *ora*. þpean facit þpeah. Modus imperativus quandoque circumscribitur per læt, *sine vel sinas*, & infinitivum verbi principalis: ut, læt ðeaban bebýpizean hýpa ðeaban, *sepeliant mortui suos mortuos*. quod sonat *Anglice; let the dead bury their dead*. Secunda pluralis sæpe terminatur in en, on, un: ut, nellen ze 7ýllan þ halize hundum. *ne ze*

1 Nota, quod pro 7ceolon legitur 7chullen.
2 Pro lufige ze; legitur absolute lufiaþ, non postpositis pronomibus: ut, lufiað eopne 7ýnb, *diligite inimicos vestros*. 7apaþ 7 axiaþ, *ite, & interrogate*. hælaþ untrume, *infirmos cu-*

rate. cýmaþ to þam zýftum, *venite ad nuptias*. ea certe terminatio à lingua Maso-Gothica dimavit, in qua legitur SĀKEI7, & SĀKI7 İZ-VIS, *querite*. occurrit etiam apud Chaucerum: And cryed, awaketh, wonder þpe. ne

ne puppen eoppe mepegnotu toforan eoppum ruinum, nolite dare sanctum canibus, neque mit-
tatis margaritas vestras, coram vestris porcis, Matth. cap. vii, vers. 6.

Modus optativus.

Numerus singularis.

Numerus pluralis.

V. Temp. præf.	eala ȝif ic nu luſiȝe, utinam amem.	eala ȝif pe nu luſion, an, utinam amemus.
	eala ȝif ȝu nu luſiȝe.	eala ȝif ȝe nu luſion, an.
	eala ȝif he nu luſiȝe.	eala ȝif hi nu luſion, an.

Verum postpositis pronomibus, tres personæ pluralis numeri terminantur, ut prima singularis.

Temp. im- perfect. perf. plusq. perfect.	eala ȝif ic nu luſobe, utinam amarem	eala ȝif pe nu luſobon.
	eala ȝif ȝu nu luſoberȝ.	eala ȝif ȝe nu luſobon.
	eala ȝif he nu luſobe.	eala ȝif hi nu luſobon.

Tempus præteritum formatur ut in indicativo.

Temp. futur. | eala þat ic luſiȝe ȝyt, utinam amavero. eala þ þu luſiȝe ȝyt, utinam, &c.

Modus subjunctivus.

VI. Temp. præf.	ȝonne ic nu luſiȝe, cum amem.	ȝonne pe nu luſiaþ, cum amemus.
	ȝonne þu nu luſaȝe.	ȝonne ȝe nu luſiaþ.
	ȝonne he nu luſaþ.	ȝonne hi nu luſiaþ.

Temp. im- perfect. perf. plusq. perfect.	ȝonne, i þa þa ic luſobe.	ȝonne pe luſobon.
	ȝonne þu luſoberȝ.	ȝonne ȝe luſobon.
	ȝonne he luſobe.	ȝonne hi luſobon.

Tempus futurum. | ȝonne ic luſiȝe ȝyt, cum amavero. þonne þu luſiȝe ȝyt, cum amaveris, &c.

Modus potentialis.

VII. Modus potentialis vel est purus, vel circumscriptus seu periphrasticus. purus formatur plane ut optativus: sic, aȝiȝe nu of ȝobe þ pe ȝeȝeon ȝ ȝelyȝon, descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus. ȝe iȝ bettepe þ an þinpa lima ȝoppuþe, expedit tibi, ut pereat unum membrorum tuorum. þ ȝe eallunȝa ne ȝpeȝion, ut non omnino juretis. he ȝpæc mid þapa ȝacep-
da ealþopmannum and þuȝuþe-ealþum hu he hȝne hȝm ȝeȝealde, locutus est cum principibus sacerdotum, & magistratibus, quemadmodum illum traderet eis, Luc. XXI, 4. And he ȝmeade hu he hȝne biȝellice ȝealde, Marc. XIV, 11, & quærebat quomodo clanculum illum traderet. Hoc autem circumscriptive exprimitur, Matth. XXVI, 16. he ȝmeade ȝeopnlice þ he hȝne polb be-
læpan, quærebat opportunitatem, ut illum traderet. Modus igitur potentialis circumscriptus vel periphrasticus est, qui potentiam, & facultatem agendi, vel patiendi, sive naturalem, sive mo-
ralem, auxilio certorum verborum designat, quæ modi potentialis auxiliaria haud improprie dici possunt. Sunt autem apud Anglo-Saxones. mæȝ, miht, polb, nolb, ȝeolb, quibus respon-
dent apud nos may, might, would, should; & per a mot, (quod adhuc retinetur in sermo-
ne rustico occidentalium Anglorum) ut & per moȝt, ejusdem significationis.

VIII. Mæȝ est præsens, & miht imperfectum indicativum verbi maȝan, posse; & sic formantur:

Ic mæȝ.	pe maȝon, un, an,	Ic miht.	pe mihton.
ȝu mæȝeȝt.	ȝe maȝon.	ȝu mihteȝt.	ȝe mihton.
he mæȝ.	hi maȝon.	he miht.	hi mihton.

Exempla formandi modum potentialem ope horum auxiliarium: man ne mæȝ ȝpalc þinȝ ȝopþ-
þunȝan, nemo tale proferat, Spelm. concil. p. 578. ȝpa pe ȝecȝan ne maȝon, aded ut exprimere
non possimus, Ælfr. de V. T. p. 14. ȝa þu mihteȝt ȝædan be þiȝeȝe ȝace, ubi legeres, vel
posses legere, de hac re. hi mihton ȝa pel habban ȝiȝ on þam ȝaȝum, bene tamen sub iis seculis
uxore fruerentur, concil. Spelm. 574. ȝa hæȝbe he nan ȝeȝtle hpa he ȝiȝtan miht, tum nul-
lam sedem habuit in qua sederet, Ælfr. de V. T. p. 4. hiȝ ȝet ne mihton ȝupþon ahpæȝ ȝtan-
dan, ibid. on þæpe cȝpicean Auguȝtinuȝ ic. and ealpa Lantpaȝa biȝceopa ȝomod and heopa
cȝnȝnȝa ȝeȝette beon mihten, in hac ecclesia, Augustini, & omnium episcoporum Cantuariensium,

¹ Quæ verba etsi perfecta sunt, suasque habe-
ant significationes, adhibentur tamen in linguis
septentrionalibus ad circumscribendum modum
potentialem: ut hæbbe, & hæȝoð, ad circum-

scribendum tempora imperfectum, perfectum, &
plusquam perfectum. ȝeal, & pille, futurum
tempus circumscribunt. ² Belgæ dicunt moet,
atque alicubi in Anglia dicunt, I mot i mout.
simul

simul & regum Cantii corpora condi possent, Bed. E. H. p. 102, Ita loquuntur etiam Gothi, **SYA SYE NI MΛHTA MΛNNA NSΛEΨAN ΦAIKH ΦANA YIF GAINANA**, Spa þat nan man ne myhte þapan þurh þone pēz. Mæz, miht, &c. usurpantur cum ellipti principatis verbi quod circumscribunt: ut, se þe pille zōbcundne pīrdom fecan, ne mæz he hine piþ ofseppetta, qui divinam sapientiam vult quærere, ne se eleuet cum superbia, subintellige igitur upahæbban, vel istiusmodi verbum. ppa ppa ofseppuncen man þat þ he sceolde to hī hure, and to hī pærte. 7 ne mæz þeah ðiber aþebian, quemadmodum ebrius bene novit, quod eundem ei est ad domum, & lectum, verum eo non potest se recipere, Boeth.

IX. Ƴolb est imperfectum indicativum ab verbo pillan, velle, & formatur in hunc modum:

Ic polb.	pe polbon.
ðu polbezt.	ze polbon.
he polb.	hi polbon.

Exempla: se cýning anspæbe. þat he æzþer ze polbe ze sceolde þam zeleafon onþon þe he læpde, rex respondebat quiddam & vellet, & deberet fidem, quam docebat, amplecti, Bed. H. E. p. 141. Ƴoþa Ƴob þa zepcearta zepceop þe he zepcippan polbe, certè tum Deus, quæ crearet, creavit, Ælfr. V. T. p. 4. Ƴite ze þ to Ƴoþan. þ se hīþeþ ealþer pacian polbe. zif he pýrte þone timan. hþenne se þeop come. hī hū to þrecanne, Hom. super illa verba, Vigilate ergo, &c. Ne nolbe þa habban hī zcippenþ him to hlaþorþe, ne he nolbe þurh-punian on þære Ƴoþ-þærtnýrre þær Ƴoþþærþan Ƴober þunu, ac polbe mid þiccetepe him þice zepinnan, tum creatorem suum dominum habere noluit; [vel non haberet] neque manere in veritate veri filii Dei, sed per prodicionem regnum sibi quærere voluit, ibid.

Nolb fit per crasin, ex ne, & polb, & secundum illius exemplar declinatur: ut, unc peapð Ƴob ýrre þorþon piþ him nolbon on heofenþice hniþan mid heafþum, Cædm. p. 18. l. 18.

X. Sceolbe est imperfectum verbi sceolban, debere, atque formatur in hunc modum:

Ic sceolb.	pe sceolbon.
ðu sceolbezt.	ze sceolbon.
he sceolb.	hi sceolbon.

Exempla: Ðat se ðema sceolbe þorþýran þam þolce ænne þorþþrhtne mannan Ƴilcne hīz habban polbon, ut iudex populo dimitteret unum vincitum, quem vellet, Matth. xxvii, 15. Ðat hīz ealle leoda læþan sceolbon, ut omnes gentes docerent. Ða þuhte him to huxlic þat he hýþan sceolb ænigam hlaþorþe, tum turpe illi videbatur ut alicui domino obediret, Ælfr. de V. T. p. 4. he piþt hpa hýne sceolbe belæþan, sciebat quisnam esset, qui traderet eum, Joh. xiii, 11. piþte þat hie Ƴober ýrre habban sceolbon, Cædm. xvii, 17. Non absimilis est locutio apud Gothos: ut, **ΨAT ALΨ BANAYGANAS OILEIKAMMA ÐANΨAN SKNÐA ÐASVIÐTAN**, hoc dixit significans quæ morte esset moriturus, Joh. xviii, 32.

XI. Mot, possum, vel licet, (atque hoc quoque derivatur à maþan, posse;) formatur in hunc modum:

Ic mot.	pe moton.
ðu motezt.	ze moton.
he mot.	hi moton.

Exempla: Ne nan ppeozt mot beon æt þam þpýðlacum, nullus sacerdos interfit nuptiarum solemnitatibus. nu pe hit habban ne moton, quum jam illud habere nos non possumus, Cædm. p. x, 16. Mozþ synonymum æ mot infra declinatur. En autem exempla: he zeornlice pilnabe þ he þor hine þroþian mozte, multum cupiebat, ut pro illo pateretur, Bed. E. H. p. 34. þorþear him agenne cýrre. þat hi moztion þurþarunian on eceþe zepælþe þurh zehýrþumnerre. 7 mihton eac þa zepælþa þorþeozan, proprium illis arbitrium dedit, ut in æterna felicitate per obedientiam permanerent, possentque etiam felicitatem illam perdere, Bed. H. E. p. 65. þat zif hi þrom piþum clæne þæron. þ hi moztion onþon. 7 þicþean þa þorþetenýrre hlaþar, ut si a mulieribus mundi essent, panes propositionis acciperent, & gustarent, vel accipere, & gustare possent, Bed. H. E. p. 93. Ne þorþear him þa lýþnerre þ he mozte mid þeoh hine alyþan zif he mihte. Bed. H. E. p. 317.

XII. Verum quamvis modus potentialis sæpè circumscribitur in Anglo-Saxonico sermone per antedicta auxiliaria & infinitum verbi, cui inserviunt, tamen monendus est iterum lector ipsum habere peculiare præteritum, quo sensus potentialis exprimitur: ut Marc. xvi, 1, Bohton pýrt-zemanz þat hi comon. and hine Ƴmýþeþon, emerunt aromata, ut venientes ungerent illum. þat þu oncnape þapa þorþa þorþerþnerre of þam þe þu zelæped eapz, ut cognoscas eorum verborum, quibus eruditus es, veritatem, Luc. i, 4. Ne com to Ræþpolbe Caþt-Engla cýninge. and hine bæþ þat he hīz līþe zepcilbe piþ Ƴpa miccleþ ehtepz zepningum, 7 hým þeoph hýrþe pæpe, venit ad Ræðwaldum East-Anglorum regem, & ipsum obsecrabat, ut se defenderet à tanti persecutoris insidiis, & animam suam servaret, Bed. H. E. p. 136. bæþ hine þat he hýt þþam lande tuze, rogavit illum, ut ipsam paululum à ripa reduceret. Ƴþæcon betpux him hþæt hīz

¹ Ut constat Luc. vii, 41, an sceolbe þif hūnd penega. 7 oþer þiftriþ, unus debebat d. denarios, &c. þam

þam hælende byðon, colloquebantur ad invicem quidnam facerent Jesu. Ða comon þat hi hine gehýrðon, 7 þæron of hyra ablum gehælede, qui venerant, ut audirent eum, & sanarentur a languoribus suis. Ðat he of hære-horn aræpbe--- 7 of alyred of upum feondum, ut erigeret nobis cornu salutis, & eriperet nos ex inimicis nostris, Luc. i, 69, 70. þat þe hým þeopian, ut illi seruiamus, Luc. i, 74.

Notetur, quod mæg & mot formant tempus præsens modi potentialis; & miht, & sceold tempus præteritum; & quod futurum fit addendo gýt ad tempus præsens: ut, ic mæg gýt lufian, *Anglicè, I may love hereafter.* Observandum etiam est auxiliaria mæg, mot, mozt, miht, polb, cum verbi principalis ellipsi interdum usurpari: ut, and hi hindan of-þudan ne meahte. æp hi on þam færtenne þæron ðæpe him man to ne meahte, *verum eos assequi haud potuit, priusquam in propugnaculum pervenissent, ubi nullus ad eos venire posset.* subintelligitur enim *COMAN*, aut istiusmodi verbum. Ða fealde þe hepe him gýrlar. 7 micel aþar þat hi of hir rice polban, (subaudi, gepitan) *tum exercitus illi obsides dedit & fidem solenniter juratam, se ex illius regno discessuros.* Sic auxiliare Gothicum *ΓΑΜΩΣΤΕΔΩΝ* usurpatur cum ellipsi verbi principalis, *Marc. ii, 2, ΣΥΛ ΣΥΕ ΝΙ ΓΑΜΩΣΤΕΔΩΝ ΝΗ ΑΤ ΔΑΝ-ΚΑ,* (subaudi *ΟΙΜΑΝ*, vel *ΝΕΟΛ ΟΙΜΑΝ.*) *adeo ut non possent ad ostium accedere.* Sic in libro Satýrarum cui titulus, *the vision of Þeirce Þlotwman*, nostrum *would* usurpatur cum ellipsi verbi principalis: verbi gratia; *would* pro *would goe.* Exemplum hoc fit:

And asked him with that whetherward he would;
To holy kirk, said he, for to heare masse.

Modus infinitivus.

XIII. Duo sunt infinitivi in linguâ *Anglo-Saxonica*, quorum alter reddendus est per præsens infinitivi *Latini*, alter verò per supina, vel gerundia, vel participia finita in *rus*, & *dus*. Quamobrem ille potest dici infinitivus primitivus, hic derivativus; ille purus, vel simplex, hic supinalis, gerundivus vel participialis.

Infinitivus primitivus, ¹ lufian, vel lufizean. *amare. tæcan, docere. beþpanan, interrogare.*

Infinitivus derivativus, to lufienne, vel to lufizenne, *amatum, tu, amandi, do, dum, amaturus, amandus.*

Exempla: com ðu of to þorþillanne, *venisti nos perditum?* Marc. i, 24. Luc. iv, 34. hýt of eahelic to cpeþanne, *facile est dictu.* hýt of tuma to lufienne, *tempus est amandi.* me of to lufienne, *amandum est mihi.* of of to þædenne, *legendum est nobis.* hæpzt ðu æceþar to epizenne, *habes ne agros, ad arandum?* Matth. iii, 15. 7 he hým anpeald feald unþrymneþre to hællanne, 7 beofol-þeocneþra ut to adþuffanne, & dedit illis potestatem curandi infirmitates, & ejiciendi demonia. Herodes querit puerum ad perdendum eum. ne elca þu to gecyþþanne to Gode, *ne sis tardus in convertendo ad Deum.* þor þe of he býþ to þroþþanne, oððe to alyþanne, *fur morti tradendus, aut redimendus est.* to þyllenne hýr folce hæle-geþit, *ad dandam scientiam salutis plebi suæ,* Luc. i, 72, 77. eapzt þu þe to cumenne eapzt, *an tu is, qui venturus es.* þitodlice manneþ þunu of to cumenne on hýr fæþþ puldþe, *filius enim hominis venturus est in gloria patris,* Matth. xvii, 27.

Quinimò manifestè distinguuntur hi duo infinitivi in *Luc. i, 72, 73, 76, 77.* ubi infinitivus, quem dico, primitivus, utque respondet præsentis infinitivi *Latini* in vulgatâ versione, & infinitivus, quem dico, derivativus, gerundiis, vel participiis in *dus*. Nota vero, lector, quod linguæ *Cimbro-Gothica*, & *Mæso-Gothica* infinitivum, quem voco gerundivum vel participialem non agnoscunt; *Franco-Theotiscæ* tamen cum *Anglo-Saxonica* communis est: ut ex istis *Keronis* manifestum est: ze hlauffanne, *ad currendum*; za sinkanne, *ad cantandum*; keban fin dei kebanne sint, *dentur, quæ danda sunt*; za teillanne *dividendi sunt*; kepetan fin dei ze pittane sint, *petantur, quæ petenda sunt.*

XIV. Attamen hic notandum est gerundia in *dum*, & participia in *dus* finita, reddi etiam *Anglo-Saxonice* per mozt, *debeo*, & verbum infinitum. mozt verò sic formatur:

ic mozt, <i>debeo.</i>	pe moztan.
ðu moztzt.	ge moztan.
he mozt.	hi moztan.

Exempla: 7 þæp nan þing belýðan ne mozte ofep niht, & nihil relinquendum est ultra no-
stem, *Ælfr. serm. Pasch. p. 12.* Ða gemettan ne moztan þæp lambeþ ban feanann. ne þa cem-
pan ne moztan to þræcan hýr halgan feacann, *comesstoribus non frangenda erant agni ossa, ne-
que militibus frangenda erant sancta illius crura,* p. 14. on þæpe ealdan æ mozt þe byrcop ni-
man him ane clæne mæþen, *in lege veteri pontifici sumenda erat pura virgo.*

¹ Quædam exeunt in con: ut, beon, beonne. *1, a: ut, ΑΒ ΠΑΡΤΑΛ, ad wartha, esse. ΑΒ*
geþeon, geþeonne, atæon, atæonne. & ejusmodi. *ΕΡΙΒΑ, ad dripa, occidere. ad þafa, habere. ad clæta,*
In *Runicâ & Islandicâ* modus infinitivus exit in *amare. ad þidia, precari. ad þurþa, evanescere.*
Parti-

Participium futurum in *rus* etiam circumscribitur per *ƿceal*, & *pille*, & infinitum verbi principalis: ut, ic *ƿceal* *lufian*, ic *pille* *lufian*, *amaturus sum*. Item per verba motus *ƿapan*, & *ƿan*: ut, ic *ƿan* *ƿuncan*, *bibiturus sum*; ic *ƿape* *huntian*, *venaturus sum*. similes loquendi formæ in lingua *Latina* occurrunt:

Hoc vide, in mea vita tu tibi laudem is quaesitum, Scelus. Terent. Heautont. II, 3.

Occiperes tate amare, & me ires consultum male. Plaut. Bacchid. II.

Qui postquam audieret non datum iri filio uxorem suo. Terent. Andr. I, 2.

Perfectum, & plusquam perfectum infinitivi *Latini* redduntur per conjunctionem *ƿat*, & perfectum indicativi: ut, *scio te amavisse Deum*, ic *ƿiƿt* *ƿat* *pu* *lufobert* *ƿob*:

Participium presentis temporis *lufigende*, *amans*.

Hoc participium fit nomen substantivum dempto *e* finali. Sic ab *ageotende*, *fundens*, fit *ageotend*, *fufor*; a *bebeotende*, *præcipiens*, *bebeotend*, *præceptor*; a *bezgymende*, *procurans*, *bezgymend*, *procurator*. ab *hælende*, *sanans*, *servans*, *hælend*, *servator* *Jesus*.

Aliquando etiam vim obtinet gerundii in *do*: ut, *ƿæbende* ic *tæce*, *legendo* *doceo*. *lufigende* *ƿegenobon*, *amando* *gaudebant*. Ab hoc etiam participio, & verbo substantivo eom, formantur tempora verborum, præsertim verborum motus: ut, *he* *ƿæƿ* *ƿyligende*, *secutus est*. *ƿeot* *ƿpeortep* *ƿa* *hit* *ƿagian* *onƿan* *ƿæƿ* *utgangelde* *of* *hipe* *cleofan*, *hæc* *foror*; *incipiente* *crepusculo*, *egressa est de cubiculo suo*. *ƿ* *ƿæƿ* *ealles* *nopih* *him* *ƿylƿum* *ƿæƿ* *gehealbende*, *nihil horum omnium sibi reservavit*. *ƿæƿ* *he* *ƿat* *hij* *ƿapul* *mið* *mýcele* *beophtneƿre* *ƿæƿe* *utgangelde* *of* *lichoman*, *dixit, quod anima ejus cum magno splendore esset egressura de corpore*. *ƿe* *ƿrimmeƿta* *hungop* *ƿat* *ƿolce* *ƿæƿ* *ƿæcende*, *fames acerbissima plebem oppressit*. *he* *mið* *him* *ƿƿecende* *and* *gleopende* *ƿæƿ*, *cum illis loquebatur, & jocabatur*. *on* *ƿenne* *ƿæƿe* *niht* *ƿe* *he* *of* *ƿopulbe* *ƿangelde* *ƿæƿ*, *vespere noctis, quâ de seculo exiit*. *nu* *ƿu* *ƿur* *glæblice* *to* *ur* *ƿƿæcende* *eap*, *nunc nobis tam hilariter loqueris*. *ƿ* *ƿa* *ƿylƿan* *hƿægel* *mið* *pondoplicum* *lufan* *cýƿrende* *ƿæƿ*, *& ipsum indumentum miro deosculabatur affectu*. *hƿæƿer* *ƿen* *ƿæƿe* *ƿat* *ƿe* *ƿat* *ealond* *geƿecean* *mihton* *ƿe* *ƿe* *ƿ* *ut* *ofgangelde* *ƿæƿon*, *si forte ipsam, de quâ egressi eramus, insulam repetere possemus*. *he* *ƿæƿ* *bibbende* *ƿop* *upe* *hælo*, *pro nostrâ salute precabatur*. *ƿeo* *ƿeƿner* *ƿæƿ* *ƿtopmeƿ* *ƿæƿ* *blinnende*, *sevitia tempestatis cessabat*: *on* *me* *ƿylƿum* *ic* *ƿæƿ* *onƿtende*, *in meipso expertus sum*. Sæpissime occurrit periphrasticum hoc præteritum in versione *Boethiana*: ut, *ƿa* *ƿ* *mod* *ƿa* *ƿillic* *ƿap* *ƿeƿende* *ƿæƿ*. *ƿ* *hij* *leoƿ* *ƿingende* *ƿæƿ*. *ƿe* *ƿiƿdom* *ƿa* *ƿ* *ƿeo* *geƿeacƿƿner* *him* *bliðum* *eahum* *onlocobon*, *dum mens istiusmodi querimonias suas ediceret, & canticum caneret, philosophia & ratio placidis oculis me intuebantur*. Maxime autem omnium *Cimbricum* hoc præteritum affectat ille *Pseudo-Nicodemus*, in evangelio suo fictitio, quod publici juris fecit, pro suo in *Saxonicas* literas amore, *Edw. Thwaites*. Exprimitur etiam per hoc participium, & infinitum verbi substantivi *beon*, participium futurum in *rus*: ut, *ƿone* *ƿylƿan* *ƿim* *ƿintƿa* *hine* *hæbbende* *beon* *of* *he* *ƿ* *hij* *monnum* *ƿoƿeƿæbe* *ƿat* *he* *mið* *onƿƿigeneƿre* *hij* *ƿeƿner* *onƿeac*, *quem se numerum annorum fuisse habiturum ipse jamdudum somnii revelatione edoctus, suis prædicere solebat*, *Bed. de Theodoro archiepisc. Cantw. l. 5. c. 8.*

Participium præteriti temporis *lufob*, *gelufob*, *amatus*. de quo amplius in cap. IX, reg. I.

XVII. Augmenta illa initialia, sive præpositione, quas vocant inseparabiles, *a*, *be*, *ƿop*, *ge*, *to*, præfiguntur verbis, verbalibus, & participiis, quamobrem sæpè evenit, ut simplicia, quæ pura & per se non extant, cum his augmentis composita occurrant: ut, *ƿenyƿerian*, cujus augmentum initiale *ge*, venit à *Gothorum* augmento *ƿA*, quibus tamen *ƿE* aliquando usurpatum est loco augmenti syllabici *ƿA*: ut in *ƿESEONN*, *viderant*, *Luc. XIX, 37*. Nota, quod *A* vel *BE* augmenta quandoque, sed rariùs, participiis præteritis præponuntur: & quod augmentum syllabicum *ƿA* reduplicatur. *Marc. VII, 23*. in *ƿAƿAMANGAND*, *coinquant*. Nota secundo has præpositiones sæpè invicem commutari, præsertim *ge*, *be*, & *a*: ut, in *gecunnan*, *becunnan*, *acunnan*, *experiri*, *explorare*. Tertio sæpè mutant significationem verbi, quocum componuntur, præsertim *be*, & *ƿop*, de quibus in cap. XIV. Sic à *cuman*, *venire*, fit *acuman*, *tolerare*, *portare*, *patis*: ut, *ac* *ge* *hyc* *ne* *magon* *nu* *acuman*, *sed non potestis portare modo*, *Joh. XVI, 12*. *Acumendlicpe* *bið* *Sodoma* *lande*, *tolerabilius erit terræ Sodomorum*, *Matth. X, 15*. a *ƿƿiman*, *natare*, *beƿƿiman*, *ad natandum ducere, natare facere*. Quarto sæpissime augent, intendunt & ampliant significationem verbi, cui præponuntur, eamque magis perfectam & emphaticam reddunt, rei que susceptæ, vel agendæ finem, effectum, & successum denotant: ut, *bæð* *hine* *ƿƿirtenne* *beon*, *ƿ* *eac* *abæð*, *oravit se Christianum fieri, atque etiam exoravit, vel impetravit*. *he* *ƿanbobe* *ƿa*. *ƿ* *afund* *ƿæƿ*, *tum tentavit, & ibi invenit*. *Acƿian*, *ahƿian*, *axian*, *interrogare, querere*; *geahƿian*, *interrogando exquirere*. *Bliffian*, *letari*; *gebliffian*, *exultare*, *χαίρειν χαράσκειν*.

¹ Sic apud *Islandos*, a nonnunquam vim intendendi obtinet: ut in *afall*, *impetus*, *afeinge*, *fortis potus*, *anaud*, *magnum malum*, *avoxtur*, *fructus*. frequentia alia sunt exempla.

XVIII.

Paradigma **SXKGAN**, quærere, ζῆτιν. Francice, fuochan.

Modus indicativus.

	Num. sing.	Num. dual.	Num. plur.
Temp. præf.	SXKGA , quæro. SXKGAIS , vel GIS . ² SXKEIΦ , vel KIΦ .	SXKQXS , ζῆτιν. SXKQATS , ζῆ- τιν.	¹ SXKGLAM , quærimus. SXKEIΦ , vel KIΦ . SXKGLAN .

Exempla dualium primæ personæ occurrunt, *Marc. x, 35.* ubi **ψηκ βιδαξς**, rogamus te nos duo. *Joh. xiv, 23.* ubi Christus loquens de se, & suo patre, dicit, **ΓΛΗ ΔΗ ΙΜΜΑ ΓΑΛΕΙΦΞΣ. ΓΛΗ ΣΛΙΦΞΞΣ ΑΤ ΙΜΜΑ ΓΑΤΛΗΓΞΞΣ**, & ad eum veniemus nos duo, & mansionem apud eum faciemus.

Dualia secundæ personæ terminata occurrunt (ut observavit acutissimus *Thom. Mareschallus*)
I. in **ΛΤΣ**. ut, **ΓΑΓΓΑΤΣ**, ite vos duo. *Marc. xiv, 13.* II. in **ΙΤΣ**. ut, **ΑΤΤΙΠΗΙΤΣ**, adducite vos duo, *Marc. xi, 2.* III. in **ΠΤΣ**. ut, **ΓΑΣΕΥΠΤΣ**, vidistis vos duo, *Luc. vii, 22.* IV. in **ΠΨΣ**. ut, **ΥΠΠΨΣ**, scitis vos duo, *Marc. x, 38.* V. in **ΛΙΤΣ**. ut, **ΟΙΦΛΙΤΣ**, dicite vos duo, *Marc. xi, 3.* & dicetis vos duo, *Luc. xix, 31.* VI. in **ΕΙΤΣ**. ut, **ΥΙΛΕΙΤΣ**, vultis vos duo, *Marc. x, 36.* Aliquoties tamen verba pluralia de duobus usurpata reperiuntur; ut, **ΑΝΔΒΙΝΔΙΦ**, solvite, *Joh. xi, 44.* Observet etiam curiosus lector verba secundæ personæ singularis sæpè terminari in **IS**, & **LIS**. ut, **ΗΛΒΛIS**, **ΓΑΝΙΜIS**, **ΓΑΒΛΙΚIS**, **ΕΚΛΑΜΒIS**. & verba secundæ personæ pluralis sæpissimè terminari in **ΙΦ**, **ΙΔ**, **ΛΙΦ**, **ΛΙΔ**:

Notetur insuper, quoddam tertia persona pluralis producit in **Λ**. ut in **ΠΕΚΟΝΝΑΝΔΛ**, *Joh. xiii, 35.* **ΤΚΗΔΑΝΔΛ**, *Luc. vi, 44.* **ΛΙΣΑΝΔΛ**, *Matth. vii, 16.* Aliquando etiam, per paragogen τὸ ν, in **ΛΠ**. ut in **ΣΤΥΣΛΙΝΔΛΠ**, *Luc. vi, 37.* Atque ita producta passivè accipitur. vide cap. ix, reg. 15.

	Num. sing.	Num. plur.
XIX. Tempus præteritum imperfectum, perfectum, plusquam-perfectum.	SXKIDΛ . SXKIDES , EIS . + SXKIDΛ .	SXKIDEDNM . SXKIDEDHΦ . SXKIDEDHN .

Duo dualia secundæ personæ occur. *Luc. vii, 22.* scilicet **ΓΑΣΕΟΥΤΣ**, **ΓΑΛΗΑΝΣΙΔΕΑΝΤΣ**:

Præteritum etiam formatur à Gothis per reduplicationem vel augmentum syllabicum, more Græcorum: sic ab **ΑΠΚΑΝ**, augere, occurrit **ΑΙΑΠΚ**. ex **ΒΙΛΛΙΚΑΝ**, illudere, **ΒΙΛΛΙΛΙΚΗΝ**. ex **ΓΚΕΙΤΑΝ**, flere, **ΓΑΙΓΚΕΥΤΗΝ**. ex **ΕΛΗΑΝ**, capere, **ΕΛΙΕΛΗ**. ex **ΕΛΛΑΑΝ**, plicare, **ΕΛΙΕΛΛΦ**. ex **ΗΛΙΤΑΝ**, jubere, **ΗΛΙΗΛΙΤ**. ex **ΗΛΗΑΝ**, suspendere, **ΗΛΙΗΛΗ**. ex **ΜΑΙΤΑΝ**, concidere, **ΜΑΙΜΑΙΤ**. ex **ΤΕΚΑΝ**, tangere, **ΤΑΙΤΥΚ**. ex **ΛΕΤΑΝ**, finire, **ΛΑΙΛΥΤ**. ex **ΣΛΙΑΝ**, ferere, **ΣΛΙΣΥ**. ex **ΣΛΕΠΑΝ**, dormire, **ΣΛΙΣΛΕΠ**, & cum augmento **ΓΑΣΛΙΣΛΕΠ**: Sed forsitan quæret grammaticus intentus lector cur non dicendum est Gothicè **ΣΕΣΛΕΠ**, & **ΤΕΤΥΚ** potius quam **ΣΛΙΣΛΕΠ**, & **ΤΑΙΤΥΚ**. Ratio est, ut observavit egregius ille Literator *Mareschallus*, quoddam Gothi exprimere solebant valorem τ Græcorum per **ΛΙ**: ut in **ΖΑΙΒΛΙΔΑΙΝΣ**, **ΒΑΙΛΙΛΖΑΙΒΗΝΣ**. inde pro more suo reduplicatio præteriti ad exemplum Græcorum non faciendâ erat per **Ε**, sed **ΛΙ**. Præterea notet lector in *Ulfhila-Gothicæ* versionis reliquiis ne quidem unum exemplum occurrere præteriti formati per auxiliaria **ΗΛΒΛ**, & **ΗΛΒΛΙΔΛ**, & participium passivum verbi principalis. Unde mihi suspicio oritur apud *Mæso-Gothos* id genus præteritum in usu non fuisse, quamvis *Scandia-Gothi*, & ab iis *Anglo-Saxones* eo maxime gaudebant.

Notet denique Lector quoddam præteritum formatur in **ΛΙΔΛ**, & non in **ΙΔΛ**, quoties consonans, & non **Γ**, præcedit terminationem infinitivi **ΑΝ**: ut in hisce verbis **ΗΛΒΑΝ**,

¹ In Runicâ terminatur prima pluralis in **ΠΨ**, um: ut in **ΡΑΜΠΨ**, kolum, vocamus. **ΧΙΡΙΠΨ**, higitum, putamus. *Goth. hηrgAN* est putare arbitrari. ² Nota quoddam in tertiâ personâ aliquando retinetur **Γ**. ut in **ΤΑΠΓΙΦ**, à **ΤΑΠΓΑΝ**. **ΣΤΥΓΙΦ**, à **ΣΤΥΓΑΝ**: aliquando non; ut in **SXKEIΦ**, à **SXKGAN**. **KXΔEIΦ**, à **KXΔCGAN**. vide *Joh. vii, 4, 18, 19.* & *viii, 50.* Hæc regula etiam valet in secundâ plurali præsentis indicativi, & imperativi.

³ Vide gloss. *Goth.* in **n**, vel **nh**: ⁴ Legitur **ΜΑΗΤΙΔΕ**, potuit, *Luc. xiv, 29.* & ad hujus formam veteres *Norræno-Gothi* terminabant tertiâ præteriti in **Ε**. ut in **SKIPΛΔΕ**, creavit. **SKATTΛΔΕ**, subjugavit, vel tributarium fecit, (*Anglo-Saxonibus* enim *ŕceat*, vel *ŕceot*, & *Gothis SKAT* est pecunia, census) nec non hodierni *Islandi*: ut in *elstade*, amavit. *giarde*, fecit, à *giara* facere, unde illud *Eboracensium to gar*, cogere; quod adhuc retinetur.

ΓΛΛΕΙΚΑΝ, quæ faciunt ΗΛΒΑΙΑ, ΓΛΛΕΙΚΑΙΑ, cum multis aliis ejusmodi.

	Num. sing.	Num. plur.
Tempus futurum	ΣΧΚΓΑΝ.	ΣΧΚΓΑΙΜΑ.
	ΣΧΚΓΑΙΣ.	ΣΧΚΓΑΙΦ.
	ΣΧΚΓΑΙ.	ΣΧΚΓΑΙΝΑ.

A ΥΚΧΗΓΑΝ, accusare, ΥΚΧΗΙΔΕΑΓΑΝ, accusabo, & ΥΚΧΗΙΑ Α accusavit, Joh. v, 45. contra regulam & analogiam grammaticalem.

Sed quamvis futurum indicativi, perinde ac præsens habet peculiarem formam apud Mæso-Gothos, nihilominus affectant illi designare futurum tempus per verba auxiliaria ΣΚΑΛΛΑΝ, ΜΗΝΑΝ, ΗΛΒΑΝ: Primò per ΣΚΑΛΛΑΝ: ut, ΣΚΑΛ ΦΗΣ ΘΑ ΟΙΦΑΝ, aliquid tibi dicturus sum, Luc. vii, 40. ΝΑΗ ΓΑΝΧΗ ΣΚΑΛ ΟΙΦΑΝ ΙΖΥΙΣ, Joh. xvi, 12. ΘΑ ΣΚΗΛΙ ΦΑΤΑ ΒΑΚΝ ΥΑΙΚΦΑΝ, π' αρα το παιδιον τ'ετο ι'εου, Luc. i, 66. ΣΑΕΙ ΣΚΗΛΑ ΟΙΜΑΝ, ο μ'εξαν ι'εχ'ε'ο'α, Matth. xi, 14. Plura exempla ponuntur supra in reg. 3. Futurum etiam scribitur per ΣΚΗΛΑΣ ΙΣΤ. ut, ΣΗΝΗΣ ΜΑΝΣ ΣΚΗΛΑΣ ΙΣΤ ΑΤ-ΓΙΒΑΝ ΙΝ ΗΛΑΝΗΣ ΜΑΝΝΕ, ο υι'ος του αν'θ'ρω'που μ'ε'λε'ι πα'ρο'δ'ι'δο'θ'αι εις χει'ρας αν'θ'ρω'πων, Luc. ix, 44. Secundo per ΜΗΝΑΝ: ut, ΗΝΣΙΣ ΜΗΝΑΙΣ ΓΑΒΛΙΚΗΤΓΑΝ ΦΗΚ ΣΙΑ-ΒΑΝ, nobis manifestaturus es teipsum, η'πι' μ'ε'λε'ις ι'μφαν'ι'ζει' σ'τα'υ'τοι, Joh. xiv, 22. ΑΝΔ ΦΑΤΑ ΜΗΝΑΙΑ ΦΑΙΚΗΓΑΓΓΑΝ, illuc cogitabat transire, vel illuc erat transiturus, δι' ι'κ'ει'νης η'με'λε' δι'ε'χ'ε'ο'α. ΚΗΝΝΑΝΔΣ ΦΑΤΕΙ ΜΗΝΑΙΔΕΑΝΝ ΗΣΓΑΓΓΑΝ η'ι'ο'ς ο'τι μ'ε'λε'ο'α'ι ι'ε'χ'ε'ο'α'ι, cognoscens quod venturi erant, Joh. vi, 15. Tertio per ΗΛΒΑΝ verbo infinitivo ad- junctum, inservit futuro tempori, ac denotat quid adhuc fieri debet: ut, ΣΙΑΒΑ ΒΙΣΣΑ ΦΑΤΕΙ ΗΛΒΑΙΑ ΤΑΝΓΑΝ, ipse sciebat, quid esset factururus. ΦΑΚΕΙ ΙΜ ΙΚ. ΦΑ-ΚΗΗ ΣΑ ΑΝΔΒΛΗΤΣ ΜΕΙΝΣ ΒΙΣΑΝ ΗΛΒΑΙΦ, Anglo-Saxonice, min þen by þær þær ic eom. Qui plura desiderat exempla adeat instauratorem Mæso-Gothicæ linguæ in glossa. Notetur etiam, quod verba Græca futuri temporis redduntur sæpe in versione Gothicâ per ver- ba præsentis: ut, Luc. xix, 40, 43, 44. & xx, 13, 16, 18. Joh. vi, 45. & x, 16. & xi, 23, 24, 25. Unde etiam constat in lingua omnium Septentrionalium matrice Gothicâ, perinde ac in suis filiabus, Anglo-Saxonica, & Franco-Theotisca, futurum formari, ut præsens tempus.

Modus imperativus.

XX.	ΣΧΚΓΕΙ ΦΗ,	* ΣΧΚΓΑΜ ΒΕΙΣ, & * ΣΧΚΓΑΙΜΑ.
	quære.	ΣΧΚΕΙΦ, ΚΙΦ ΙΖΥΙΣ.
	ΣΧΚΓΑΙ ΙΣ.	ΣΧΚΓΑΙΝΑ ΕΙΣ.

Secundum formam τ'ου ΣΧΚΓΕΙ, occurrunt ΝΙ ΕΑΝΚΗΤΕΙ, noli timere. ΓΑΛΛΗΒΕΙ, crede, Luc. viii, 50. ΗΣΛΑΝΣΕΙ, ΗΣΣΑΤΕΙ, Luc. xvii, 6. ΜΑΝΒΕΙ, vers. 8. Exit etiam aliquando in ΑΙ. ut in * ΑΚΜΑΙ, &c. At Anomala formant secundam personam singularem imperativi in consonantem: ut, ΑΦΑΕΤ, relinque. ΑΤΒΑΙΚ, adfer. ΥΑΙΚΠ, abjice. ΑΦ-ΜΑΙΤ, abscinde. Αστ ΓΓΑΝ, timere, facit ΓΓΣ: Exeuntia in ΓΝ in imperativo formant secundam personam sing. in Γ. ut, ΣΑΛΒΓ, unge, Matth. vi, 17. ΓΑΣΠΑΛΑΓ, annuntia, Luc. ix, 60.

Secundum formam τ'ου ΣΧΚΓΑΙ, occurrunt ΓΙΒΑΙ, det, Matth. vi, 31. ΙΝΥΙΑΙ, ΝΙ-ΜΑΙ, ΑΙΣΤΓΑΙ, Marc. viii, 34. ΓΑΛΑΝΣΓΑΙ, Matth. xi, 15. Marc. iv, 9.

At leguntur ΑΤΣΤΕΙΓΑΔΑΝ, descendat, Matth. xxvii, 42. ΑΛΑΝΣΓΑΔΑΝ, liberet, Matth. xxvii, 43. de quibus consulas cap. ix, reg. 15.

Notetur etiam, quod modus imperativus habet dualem numerum: nam Matth. ix, 30, in- quit Jesus ad duos cæcos, ΣΛΙΘΑΤΣ ΕΙ ΜΑΝΝΑ ΝΙ ΒΙΤΙ, videte ne quis sciat. Sic ΓΑΓ-ΓΑΤΣ, ite, de duobus, Luc. ix, 30. vide regulum 18.

Modus optativus, potentialis, & subjunctivus.

XXI. Tempus præsens in hisce tribus modis nequaquam differt à futuro modi indicativi.

XXII.	Præteritum imperfect.	ΣΧΚΙΔΕΑΙ.	ΣΧΚΙΔΕΑΙΜΑ.
	perfectum, plusquam perfectum.	ΣΧΚΙΔΕΑΙΣ.	ΣΧΚΙΔΕΑΙΦ.
		ΣΧΚΙΔΕΑΙ.	ΣΧΚΙΔΕΑΙΝΑ.

à ΔΙΣΤΑΗΙΑ, dispergebat, ΔΙΣΤΑΗΙΑΝΑΙ, Luc. xvi, 1.

XXIII. Apud Goth. modus infinitivus, ut antea observ. vel est absolute dictus, vel cum præpositione.

** Matth. vi, 31. Exemp. cum nh em- phatico, ΒΙΤΑΙΔΗΗ, aspero mutato in lene. * ΑΚΜΑΙ ΜΙΚ, miserere mei. Marc. x, 48. Hoc illustrat locum D. Augustini, epistola clxxviii. quæ est altercatio inter Augustinum & Pascentium: Si licet dicere, non solum Barbaris lingua sua, sed etiam Romanis, Sihora armen, quod interpreta-

tur, Domine miserere; cur non liceret in conciliis patrum, in ipsa terra Græcorum, unde ubique desti- nata est fides, lingua propria quæsi'no' confiteri? lo- quitur Augustinus de suo sæculo, quo Gothicam linguam Roma capta didicerat. Hoc tamen in lo- co (inquit Junius in v. ΑΚΜΑΝ) armai re- stituendum est pro armen.

Abolutè dictus, **SXKGAN**, *quære*; cum præpositione, **AN SXKGAN**, *ad quærendum*. Infinitivus, quem dixi, derivativus, vel gerundivus *Anglo-Saxonum*, ab hoc posteriore infinitivo deducitur, ut sequentia exempla docent: τὸ κηδομαι enim *Marc. x, 40*, redditur **AN SITAN**: **AN RIBAN** *ibid.* in *Anglo-Saxonica* versione, τὸ γυλλenne: περὶ τὸ διαδιδωαι, *Matth. vi, 1*, **AN SΛIOAN** τὸ ἰκεῖν, **AN BΛIKAN**, *Luc. ii, 6*, *ἔατ* heo cenbe, in *Anglo-Saxonica* versione. **AZETIZAN AN UIFAN**, *ehpe* τὸ γετzenne, *Marc. ii, 9*. τὸ ἀετιμεῖν, **AN BIMLITAN**, *Luc. ii, 21*. **HABAN YLLANFENI AN HΛILGAN**, *habere potestatem sanandi*, anpealbe τὸ hælanne, *Marc. iii, 15*. *Luc. viii, 5*.

XXIV.

Participium præsentis.

SXKGANAS, *hic quærens*: **SXKGANDEI**, *hæc quærens*. **SXKGANÐ**, *hoc quærens*: & emphaticè **SXKGANÐA**, *hoc quærens*. Accusativo **SXKGANÐEIN**, *hanc quærentem*.

Nom. SXKGANAS .	Nom. SXKGANÐANS .
Gen. SXKGANAINS .	Gen. SXKGANÐANE .
Dat. SXKGANAIN .	Dat. SXKGANÐAM .
Acc. SXKGANAN .	Acc. SXKGANÐANS .
Nom. SXKGANÐA .	Nom. SXKGANÐANA .

Participium præsentis temporis masculini generis in **ANAS**, emphaticè positus, mutat suam terminationem in **AN**: ut, *Job. xi, 27*. vi, 14. **ψη is xristns snns rxs sa in φana flikon uimanda**. vide *Marc. xi, 9*. Idem accidit adjectivis masculinis in recto singulari, præsertim emphaticè, & demonstrativè positus: ut, *Job. x, 11*. **hlikdeis sa rda**, *bonus pastor*. Nota autem quod **SXKGANDEI** participium declinatur secundum paradigma xv, cap. iii. **MANAGEI**:

Participium præter. temporis **SXKGIAS**, **SXKGIWS**, *quæsitus*. De quo fufius in cap. ix, reg. 14. Porro curioso lectori ostendam, quàm conformis est flexio verborum in lingua *Mæso-Gothica* & *Latina*, planè quasi una eademque esset utriusque parentela. Conformitas hæc flexionum patet, si *Ulphila-Gothicum* exemplar *Latinis* literis expressero hoc modo:

Præterit. indicativi.	Haba, <i>habeo</i> .	Particip. ² Habands, <i>habens</i> .	
	habais, <i>habes</i> .		habandis, <i>habentis</i> .
	habaith, <i>habet</i> .		habandin, <i>habenti</i> .
	habam, <i>habemus</i> .		habandan, <i>habentem</i> .
	habaith, <i>habetis</i> .		habandans, <i>habentes</i> .
	haband, <i>habent</i> .		Præterit. habaida, <i>habuit</i> .

XXV. Notandum est haud pauca infinitiva linguæ *Gothicæ* terminari in **AN**: ut, **hxrī-nan**, *mœchari*. **gasibcra**, *reconciliari*. **spallan**, *narrare*. **ψinðan**, *regnare*. **reikin**, *principari*. **lihtcra**, *mendicare*. **sallcra**, *ungere*. **faginan**, *gaudere*. **fehrlan**, *defraudare*. **hlatizra**, *indignari*. **gnaginan**, *sacerdotali officio fungi*, & similia, quæ per omnia tempora, & modos suum **AN** servant: ut, **sallcra**, **sallcra**, **sallcra**. plur. **sallcraedann**. imperat. **sallcra**, *unge*.

CAPUT NONUM.

De Verbo passivo.

Verbum passivum formatur apud *Anglo-Saxones* per verbum substantivum & participium præteriti temporis, quod parum differt à præterito tempore indicativi, vocis activæ, nisi quod ei, discriminis causâ, plerumque præfigitur augmentum **ge**: sic à *lufode*, *amabam*, fit *gelufod*, *eb*, *ub*, *amatus*. Excipe participia præterita *anomalorum*, quorum magna pars exeunt in **an**, vel **en**: ut, *gebunden*, *vinculus*. *funden*, & *gefunden*, *inventus*. Alia servant præteriti terminationem: ut, *oferppoh*, *tectus*, ab *oferppoh*, (quod ab *oferppohan*) *tegebam*. Quæ

¹ *Marc. v, 25, 26, 27, 30, 31, 33*. ² A *Gothico* **HABANDAS**, & *Anglo-Saxonico* **haband**, *habens*, derivatur *Scoticum* **haband**, *habens*; eadem plane terminatione retenta: ut, **Haband disdene ane brig**. *G. Douglasius*. *Pontem indignatus*. *Virgilius Æneid. lib. viii.* autem